

รายวิชา ประวัติศาสตร์

รหัสวิชา ส๒๑๑๐๔ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ สมัยสุโขทัย

เรื่อง รู้จักสุโขทัยผ่านฐานการอ่าน

ครูผู้สอน นายอาทิตย์ ชัยเทพา

เรื่อง

รู้จักสุโขทัยผ่าน
ฐานการอ่าน

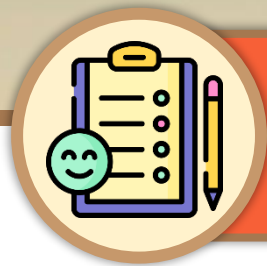

“สุโขทัย”

นักเรียนว่า “เมื่อได้ยินคำนี้นึกถึงอะไร”
โดยครูให้เวลาคิดคนละ ๒ นาทีแล้ว
เขียนคำตอบลงบนกระดาษ A4

จุดประสงค์การเรียนรู้

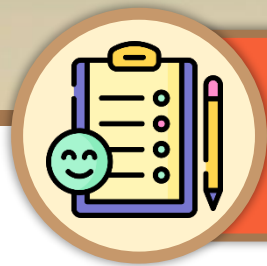
ด้านความรู้ ความเข้าใจ (K)

- อธิบายเนื้อหาสาระสำคัญเกี่ยวกับอาณาจักรสุโขทัยใน ๖ ด้านได้อย่างถูกต้องและเชื่อมโยงกัน

ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)

- วิเคราะห์ แสดงความคิดเห็น และสรุปสาระสำคัญจากการอ่านเนื้อหาในแต่ละฐานร่วมกับสมาชิกในกลุ่ม
- แลกเปลี่ยนเรียนรู้และนำเสนอความคิดเห็นของกลุ่มได้อย่างชัดเจน

จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A)

- มีความรับผิดชอบในการทำงานกลุ่ม เคารพความคิดเห็นของผู้อื่น และแสดงความใฝ่รู้ใฝ่เรียนและมีความกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรม

สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน (KSA)

สามารถวิเคราะห์ แสดงความคิดเห็น และสรุปสาระสำคัญ
จากการอ่านเนื้อหาในแต่ละฐานร่วมกับสมาชิกในกลุ่ม ด้วยความ
รับผิดชอบในการทำงานกลุ่ม เคารพความคิดเห็นของผู้อื่น
และแสดงความใฝ่รู้ใฝ่เรียนและมีความกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรม

๑. ครูจัด ๖ ฐานการอ่าน พร้อมชุดใบความรู้ที่ ๑ เรื่อง รู้จักสุโขทัย แบ่งออกเป็น ๖ หัวข้อ ได้แก่

๑.๑ เรื่องทั่วไปของสุโขทัย

๑.๒ การปกครอง

๑.๓ เศรษฐกิจ

๑.๔ สังคม

๑.๕ ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม

๑.๖ ความสัมพันธ์ของสุโขทัยกับประเทศไทยปัจจุบัน

ใบความรู้ที่ ๑ เรื่อง รู้จักสุโขทัย

ใบความรู้ที่ ๑ เรื่อง รู้จักสุโขทัย
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง สมัยสุโขทัย
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง รู้จักสุโขทัยผ่านฐานการอ่าน
รายวิชา ประวัติศาสตร์ รหัสวิชา ส๒๑๑๐๔ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

หัวข้อที่ ๑ เรื่องทั่วไปของสุโขทัย

อาณาจักรสุโขทัยถือเป็นราชอาณาจักรไทยแห่งแรกในประวัติศาสตร์ไทย ก่อตั้งขึ้นในช่วงพุทธศตวรรษที่ ๑๘ โดยพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ หลังจากชนะขอมและรวบรวมดินแดนเป็นอิสระ สุโขทัยมีทำเลที่ตั้งอยู่บริเวณลุ่มน้ำยม ซึ่งเหมาะแก่การเพาะปลูกและติดต่อค้าขาย จึงทำให้บ้านเมืองเจริญรุ่งเรืองอย่างรวดเร็ว จุดสูงสุดของอาณาจักรอยู่ในสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ที่มีอำนาจปกครองแผ่ไพศาลไปยังเมืองต่างๆ ทั้งทางเหนือ กลาง และได้ พ่อขุนรามคำแหงยังได้ประดิษฐ์อักษรไทยขึ้นใช้เป็นครั้งแรก สุโขทัยจึงเป็นยุคเริ่มต้นของความเป็นไทย ทั้งในด้านภาษา วัฒนธรรม การปกครอง และจิตวิญญาณแห่งความเมตตา

หัวข้อที่ ๒ การปกครองสมัยสุโขทัย

การปกครองของสุโขทัยมีลักษณะเป็นธรรมาธิปไตย คือกษัตริย์ปกครองโดยยึดหลักธรรมะ และมีความใกล้ชิดกับประชาชน กษัตริย์เรียกตัวเองว่า “พ่อขุน” ส่วนประชาชนเรียกตัวเองว่า “ลูกขุน” เปรียบเสมือนอยู่ในครอบครัวเดียวกัน พ่อขุนรามคำแหงมหาราชได้ตั้งกระดานไว้หน้าวังเพื่อให้ประชาชนร้องเรียนหรือขอความช่วยเหลือได้โดยตรง ระบบนี้แสดงให้เห็นถึงความยุติธรรมและความห่วงใยที่ผู้ปกครองมีต่อราษฎร เมืองต่างๆ ที่อยู่ภายใต้การปกครองของสุโขทัย เรียกว่า “เมืองลูกหลวง” และ “เมืองประเทศราช” โดยกษัตริย์แต่งตั้งเจ้าเมืองหรือขุนนางไปดูแลท้องถิ่นเหล่านั้นให้มั่นคง

หัวข้อที่ ๓ เศรษฐกิจสมัยสุโขทัย

เศรษฐกิจของสุโขทัยเน้นการพึ่งพาตนเองและการเกษตรเป็นหลัก ชาวบ้านปลูกข้าวเป็นพืชหลัก มีระบบชลประทาน เช่น สระน้ำหรืออ่างเก็บน้ำเพื่อใช้ในฤดูแล้ง ทำให้การเพาะปลูกได้ผลดี รัฐไม่เก็บภาษีจากประชาชนมากนัก และส่งเสริมให้ค้าขายเสรี ไม่มีการผูกขาดหรือบังคับซื้อขายจากรัฐ สุโขทัยยังมีการค้าขายกับต่างประเทศ เช่น จีน อินเดีย และเพื่อนบ้าน ทำให้สินค้าไทย เช่น เครื่องถ้วย ภาชนะดินเผา และของป่า ได้รับความนิยม ในเมืองมีตลาดกลางที่ใช้แลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างชาวบ้าน ทำให้ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ดี มีอิสระในการทำมาหากิน

หัวข้อที่ ๔ สภาพสังคมในสมัยสุโขทัย

สังคมสุโขทัยมีลักษณะเป็นสังคมที่สงบเรียบร้อยและอบอุ่น คนไทยในยุคนั้นมีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และช่วยเหลือกันอย่างดี ผู้คนอยู่กันแบบครอบครัวใหญ่ มีการให้ความเคารพกันระหว่างคนในชุมชน ความสัมพันธ์ระหว่างกษัตริย์กับประชาชนก็ใกล้ชิด มีความไว้วางใจและรักใคร่กัน ประชาชนส่วนใหญ่ยึดมั่นในพุทธศาสนา ทำให้มีความเมตตาและยึดมั่นในคุณธรรม สังคมไม่มีการแบ่งแยกชนชั้นมากนัก ทุกคนมีสิทธิในการแสดงความเห็นและได้รับการดูแลโดยรัฐ ผู้หญิงมีบทบาทสำคัญในครอบครัวและสามารถทำกิจกรรมทางเศรษฐกิจได้อย่างอิสระ เช่น การค้าขาย

หัวข้อที่ ๕ ศิลปวัฒนธรรมและศาสนาในสมัยสุโขทัย

สมัยสุโขทัยเป็นยุคที่ศิลปวัฒนธรรมไทยเริ่มเจริญรุ่งเรือง โดยเฉพาะในด้านศาสนา ศิลปกรรม และภาษา กษัตริย์ให้การส่งเสริมพระพุทธศาสนาอย่างมาก โดยนับถือนิกายเถรวาทแบบลังกาวงศ์ มีการสร้างวัด วิหาร พระพุทธรูป และเจดีย์อย่างแพร่หลาย พระพุทธรูปในสมัยนี้มีลักษณะงดงาม เช่น พระพุทธรูปปางลีลา พระยืน สะท้อนความอ่อนช้อยของศิลปะไทย นอกจากนี้ พ่อขุนรามคำแหงยังได้ประดิษฐ์อักษรไทยขึ้นใช้ ทำให้สามารถบันทึกความรู้ต่างๆ และเริ่มมีวรรณกรรมไทยในรูปแบบจารึก เช่น หลักศิลาจารึก ซึ่งเป็นเอกสารทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญที่สุดของชาติไทย

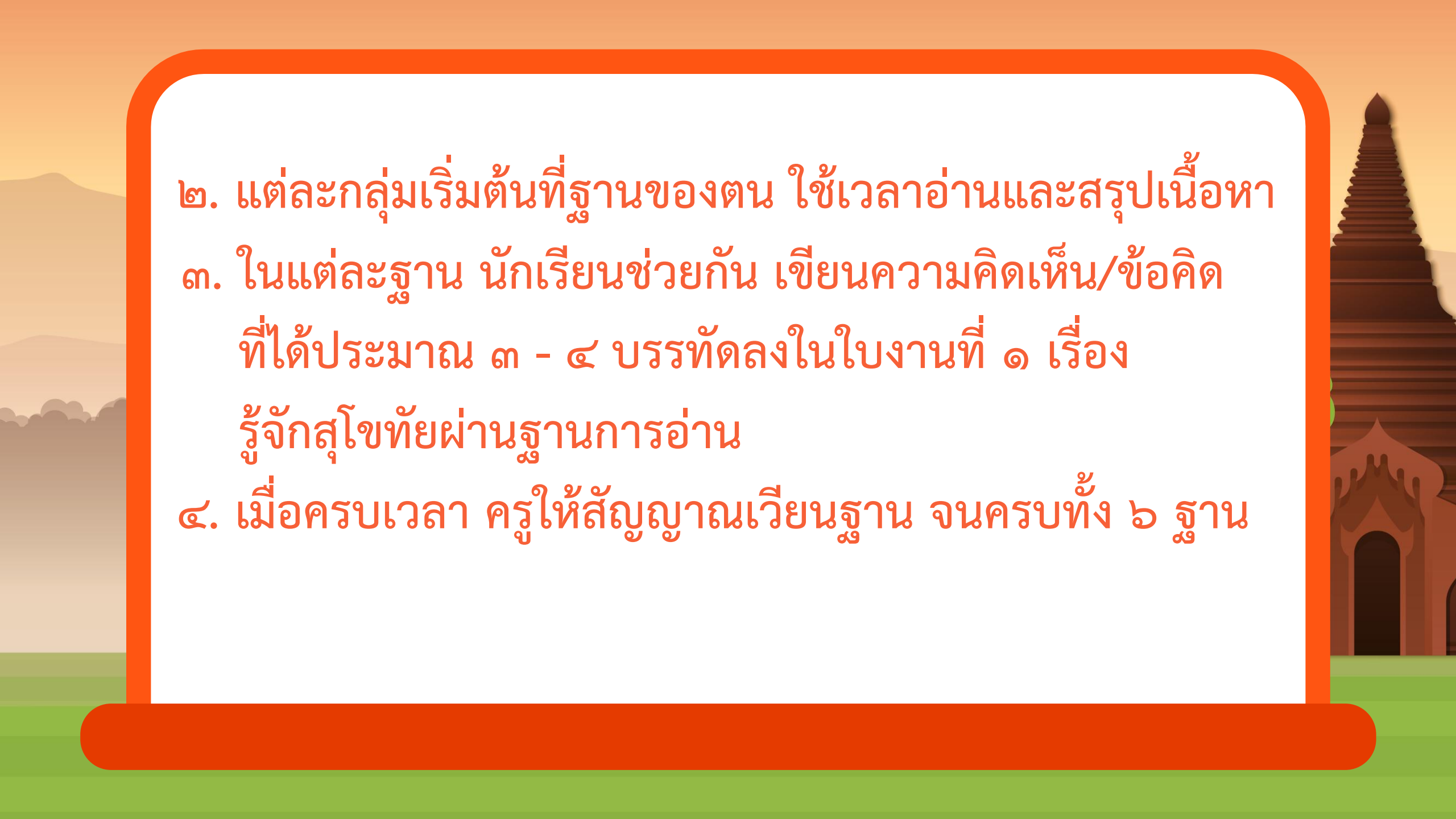
หัวข้อที่ ๖ มรดกจากสุโขทัยสู่ความเป็นไทยในปัจจุบัน

อาณาจักรสุโขทัยได้วางรากฐานสำคัญหลายประการที่ยังคงสืบทอดต่อสังคมไทยมาจนถึงปัจจุบัน อย่างแรกคือภาษาไทย ที่พ่อขุนรามคำแหงประดิษฐ์อักษรไทยขึ้น ซึ่งพัฒนาเป็นภาษาไทยที่ใช้กันอยู่ทุกวันนี้ ต่อมาคือ วิถีคิดแบบธรรมาธิปไตย ที่เน้นผู้ว่าต้องมีคุณธรรม เอื้อเฟื้อประชาชน และยึดหลักธรรมะ สิ่งนี้ยังคงฝังอยู่ในการปกครองและความคาดหวังต่อผู้นำในสังคมไทย

ในด้านศิลปวัฒนธรรม สุโขทัยได้พัฒนา ศิลปะพุทธศาสนา ทั้งงดงาม เช่น พระพุทธรูปสุโขทัยซึ่งกลายเป็นแบบอย่างสำคัญของศิลปกรรมไทย พระพุทธชินราชที่พิษณุโลกที่มีต้นแบบจากยุคสุโขทัย ประเพณีและความเชื่อหลายอย่าง เช่น วันพ่อ วันภาษาไทย หรือแม้แต่ความเคารพในพระพุทธศาสนา ก็ล้วนมีจุดเริ่มต้นหรือได้รับแรงบันดาลใจจากยุคนี้

สุโขทัยยังปลูกฝังจิตสำนึกในเรื่อง ความเป็นปึกแผ่นของชาติและความรักบ้านเกิดเมืองนอน ซึ่งส่งต่อถึงวิถีชีวิตไทยในปัจจุบัน เช่น ความรักในท้องถิ่น วัฒนธรรมประจำถิ่น และความสามัคคีในชุมชน สรุปได้ว่า สุโขทัยไม่ใช่แค่อดีตรุ่งเรือง แต่ยังเป็น “ต้นไม้ใหญ่” ที่ยังรากลึกในตัวตนของคนไทยทุกคนจนถึงวันนี้

-
๒. แต่ละกลุ่มเริ่มต้นที่ฐานของตน ใช้เวลาอ่านและสรุปเนื้อหา
 ๓. ในแต่ละฐาน นักเรียนช่วยกัน เขียนความคิดเห็น/ข้อคิด
ที่ได้ประมาณ ๓ - ๔ บรรทัดลงในใบงานที่ ๑ เรื่อง
รู้จักสุขุขทัยผ่านฐานการอ่าน
 ๔. เมื่อครบเวลา ครูให้สัญญาณเวียนฐาน จนครบทั้ง ๖ ฐาน

ใบงานที่ ๑ เรื่อง รู้จักสุโขทัยผ่านฐานการอ่าน
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง สมัยสุโขทัย
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง รู้จักสุโขทัยผ่านฐานการอ่าน
รายวิชา ประวัติศาสตร์ รหัสวิชา ส๒๑๑๐๔ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

คำชี้แจง ให้นักเรียนบันทึกข้อมูลจากฐานทั้ง ๖ ฐาน

ฐาน	ข้อมูลที่ได้
หัวข้อที่ ๑ เรื่องทั่วไปของสุโขทัย	
หัวข้อที่ ๒ การปกครองสมัยสุโขทัย	
หัวข้อที่ ๓ เศรษฐกิจสมัยสุโขทัย	
หัวข้อที่ ๔ สถาปัตยกรรมสมัยสุโขทัย	
หัวข้อที่ ๕ ศิลปวัฒนธรรมและศาสนาในสมัยสุโขทัย	
หัวข้อที่ ๖ มรดกจากสุโขทัยสู่ความเป็นไทยในปัจจุบัน	

ใบงานที่ ๑

เรื่อง รู้จักสุโขทัยผ่านฐานการอ่าน

๑. ครูจับสลากฐานของแต่ละกลุ่ม ว่ากลุ่มใดจะได้นำเสนอเนื้อหา
และความคิดเห็นจากฐานใด
๒. กลุ่มที่ถูกเลือกจะต้องขึ้นหน้าชั้นและนำเสนอสาระสำคัญและ
ความคิดเห็นของกลุ่มจากฐานนั้น ๆ
๓. หลังการนำเสนอแต่ละกลุ่ม ครูใช้คำถามกระตุ้นเพื่อเชื่อมโยง

ฐานที่ ๑ เรื่องทั่วไปของสุโขทัย

- ถ้าเราได้ย้อนกลับไปอยู่ในสุโขทัยยุคแรกเริ่ม นักเรียนคิดว่าเราจะรู้สึกอย่างไรบ้างที่ไม่มีโทรศัพท์หรืออินเทอร์เน็ต แต่มีอิสระแบบ บ้านเมืองเป็นของใครของมันจริงๆ
- อะไรในวิถีชีวิตของสุโขทัยที่ยังหลงเหลืออยู่ในหมู่บ้านของเราทุกวันนี้

ฐานที่ ๒ การปกครองสมัยสุโขทัย

- นักเรียนคิดว่าถ้าเรายังใช้การปกครองแบบ ‘พ่อปกครองลูก’ อยู่ในวันนี้ จะเกิดข้อดีหรือข้อเสียอะไรขึ้นบ้าง
- ความไว้วางใจระหว่างพ่อขุนกับชาวบ้านมีผลต่อความสงบในสมัยนั้น นักเรียนคิดว่าในสังคมเราทุกวันนี้ เรายังมีความไว้วางใจกันแบบนี้หรือไม่

ฐานที่ ๓ เศรษฐกิจสมัยสุโขทัย

- ถ้าไม่มีเงินหรือธนาคาร นักเรียนจะวางแผนแลกเปลี่ยนสินค้าในสมัยสุโขทัยอย่างไร
- การค้าขายโดยไม่ใช้เงินสอนอะไรให้เราในยุคปัจจุบันที่มีเศรษฐกิจซับซ้อน

ฐานที่ ๔ สภาพสังคมในสมัยสุโขทัย

- นักเรียนคิดว่าอะไรทำให้คนในสุโขทัยมีความสามัคคีกันมากกว่าบางชุมชนในปัจจุบัน
- ถ้าเราจะสร้างสังคมให้เหมือนสุโขทัย เราควรเริ่มจากตรงไหน

ฐานที่ ๕ ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม

- นักเรียนคิดว่าทำไมคนสุโขทัยถึงผูกพันกับศาสนาพุทธอย่างลึกซึ้ง
- รูปแบบศิลปกรรมของสุโขทัยยังมีให้เห็นในปัจจุบัน นักเรียนเคยเห็นที่ไหนบ้าง? ทำไมเราจึงยังอนุรักษ์ไว้

ฐานที่ ๒ ความเชื่อมโยงกับประเทศไทยปัจจุบัน

- ถ้าไม่มีอาณาจักรสุโขทัยมาก่อน ประเทศไทยของเราทุกวันนี้จะเป็นอย่างไร
- สิ่งไหนในชีวิตประจำวันของนักเรียนที่มีรากเหง้ามาจากสุโขทัย แล้วเรารู้ตัวหรือเปล่า

คำถามหรือประเด็นที่ให้นักเรียนเลือก ไปหาคำตอบต่อในชั่วโมงถัดไป

๑. ทำไมพ่อขุนรามคำแหงถึงอยากสร้างอักษรไทยขึ้นมาเอง
๒. ระบบ “พ่อปกครองลูก” ต่างจากระบบการปกครองแบบปัจจุบันอย่างไร
๓. สุโขทัยไม่มีเงินตราใช้ แล้วคนในสมัยนั้นค้าขายกันยังไง
๔. ชาวสุโขทัยเรียนรู้ศาสนาได้อย่างไรทั้งที่ไม่มีโรงเรียน
๕. ทำไมศิลปะสุโขทัยถึงงดงามจนยังถูกนำมาใช้ถึงวันนี้

คำถามหรือประเด็นที่ให้นักเรียนเลือก ไปหาคำตอบต่อในชั่วโมงถัดไป

๖. ภาษาไทยสมัยสุโขทัยต่างจากภาษาไทยปัจจุบันอย่างไรบ้าง
๗. “สุโขทัยเป็นราชธานีแห่งแรกของไทย” ข้อนี้จริงไหม แล้วทำไม
๘. ทำไมชาวสุโขทัยถึงอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบและสามัคคี
๙. วิถีชีวิตแบบพอเพียงของชาวสุโขทัยคล้ายกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไหม
๑๐. ถ้าสุโขทัยไม่เคยเกิดขึ้น เราจะยังมีความเป็นไทยแบบทุกวันนี้หรือไม่

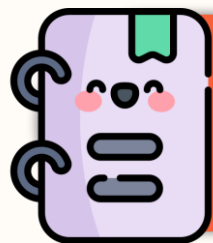
บทเรียน^๕ครั้งต่อไป

เรื่อง เลือกคำถามที่อยากรู้
แล้วเริ่มเรียนรู้ด้วยตนเอง

ดาวน์โหลดเอกสารได้ที่

www.dltv.ac.th

สิ่งที่ต้องจัดเตรียม

- ๑) ใบความรู้ที่ ๒ เรื่อง ไขข้อสงสัยสมัยสุโขทัย
- ๒) ใบงานที่ ๒ เรื่อง สรุปด้วยคำพูดของตนเอง

ดาวน์โหลดเอกสารได้ที่

www.dltv.ac.th

